

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

101. An licitum sit sequi unum horologium quoad ieiunium Ecclesiasticum,
& alterum quoad ieiunium naturale? Et hoc intelligetur in ipsamet media
nocte. Ex p. 10. t. 15. & Misc. 5. r. 29.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

Respondet affirmatiue; veluti exigua portio ralicuius electuarij, quinque, vel sex amygdalas saccharo confectas, vel quid simile. Ita Villalobos in sum. tom. 1. tract. 13. diff. 8. num. 14. & Homobon. de exam. Eccl. p. 2. tract. 8. cap. 7. quest. 20. Reginald in praxi, tom. 1. lib. 4. c. 12. dub. 4. n. 17. qui citat Syluest. Armillam.

1. Sed hanc sententiam limitat Azorius p. 1. lib. 7. cap. 10. quest. 7. dummodo non sit panis, herba, arboris fructus; sed exigua medicamenti portio, siue frustum. At fallitur vir doctus, iudicio Layman in Theol. mor. lib. 4. tract. 8. cap. 1. num. 7. & Fagundez de Præcept. Eccl. Præcept. 4. lib. 1. cap. 1. num. 20. quia ista etiam per modum medicina sumi possunt, ne potus noceat: etiam si non videtur sentire Emmanuel Sa verb. licet. non. 8. ubi sine vlla limitatione sic asserit: [Ieiunium non violat potus aquæ, aut vini; neque etiam, si quid edatur, ne potus noceat. Vide Moltesium in summa, tom. 1. tract. 10. cap. 5. num. 23. & Philarchum de offic. Sacerdot. tom. 1. p. 2. lib. 3. cap. 25. & hoc est intelligendum toties, quoties biberit; dummodo id non fiat in fraudem ieiunij. sed ne potus noceat: & ita docet Fagundez Præcept. 4. ubi supra, lib. 1. cap. 4. n. 15. cum aliis.

RESOL. XCIX.

An qui ne inurbanus videatur sumendo modicum cibi ab amico rogatus, peccet falsem venialiter? Ex part. 1. tract. 9. Ref. 29.

1. Affirmatiue respondet Caiet. in 2. 2. quest. 147. art. 3. Syluest. verb. Ieiun. quest. 4. Nauarrus in Men. cap. 21. num. 13. Paludanus in 4. dist. 15. quest. 4. art. 1. & ibidem Riccardus quest. 3. art. 4. D Antoninus p. 2. tit. 6. cap. 2. §. 6. Et ex Neotericis tenet etiam hanc sententiam Ioan. de la Cruz in director. confc. part. 1. præcept. art. 4. dub. 1. concl. 1. Villalob. in summa tom. 1. tract. 2. diff. 6. num. 4. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 9. q. 1. & ante illos Hieron. Llamas in sum. part. 3. c. 5. §. 2. qui acriter inuehitur in contrarium sentientes: & idem ait: [Quod quis ab amicis rogatus possit comedere, etiam ieiunans, licentia est Fratris Bartholomæi de Medina: sed non nostra neque doctissimorum virorum, in d. neque Ecclesiæ, in totum fraudatiua ieiunij: inter Christianos enim rogatus, vt comedat, si respondeat: Ieiuno hodie, neque inurbanus est, neque amplius rogatur ab aliquo, neque in minimo amicitia deperditur: & scio experientia, ex hac Medina licentia multos toto die cum ieiunij irrisione ambulare de domo in domum, vt inuidentur.] Ita Llamas.

2. Sed non bene loquitur hic Author, licet Vir doctus, contra Medinam; nam eius sententiam puto probabilissimam, quam docet in sum. lib. 1. cap. 14. §. 10. de nouissimè tenet Petrus de Cenedo in quest. canon. quest. 41. n. 7. & etiam post illum ex Societate P. Fagundez Præcept. 4. lib. 1. c. 4. num. 15. qui notat immeritò Llamas carpere Medina, cum asserat, ex eius licentia multos tota die cum ieiunij irrisione diuersuros de domo in domum, vt ab amicis inuidentur. At, quis non videt, hanc consequentiam indignam esse Viro Theologo? Medinam ita ait: [Però, si rogandole vn amigo de despues de hauey hecho colacion, toma vn bocado para beuer por via de amistad, no es peccado alguno.] Vbi nec pluries hoc fieri posse asserit; nec quod vtatur hac cautela, vt ipse amicos quaereret, qui ipsum inuiderent. Et idem sententiam Medina Fagundez, ubi supra, num. 3. etiam de culpa veniali excusat propter quantam vrbaniatorem. Vnde hoc etiam docuit Filliuc. tom. 1. tract. 27. p. 2. c. 2. n. 41. Sed circa præsentem questionem vide etiam Emmanuel Sa verb. Ieiunium, num. 8. Vegam Tom. IV.

in sum. tom. 1. cap. 14. cas. 2. & Ledefinam in sum. tom. 2. tract. 27. c. 2. dub. 3.

RESOL. C.

An in die ieiunij bibere vinum ad sustentationem, & famem sedandam sit illicitum? Et præsertim ante prandium an violet ieiunium? Ex p. 1. tr. 9. Refol. 23.

1. Negatiuam sententiam ex neotericis mordicus sustentat Reginald in praxi, tom. 1. lib. 4. c. 13. sect. 1. num. 153. qui citat ex eademmet Societate Azorium p. 1. lib. 7. c. 10. q. 4. in fin. & ex veteribus id docuerat Riccard in 4. dist. 15. art. 9. 7. Antoninus p. 2. tit. 6. cap. 2. §. 9. Rosel. verb. Ieiunium, n. 5. & tandem hanc sententiam docuit Vir doctus Medina Complutens. C. de ieiun. q. 11. quid fateor esse probabilem.

2. Sed contrariam probabiliorē esse iudico, quam docet Vegha in sum. tom. 1. c. 14. cas. 2. Homobonus de Bonis in exam. Eccl. p. 2. tract. 8. c. 7. quest. 20. Filliucius tom. 2. tr. 27. p. 2. q. 10. n. 24. Molf. sius in summa, tom. 1. tract. 10. cap. 3. num. 25. lib. 4. cap. 2. dub. 11. num. 10. ubi sic ait: Potus ordinatur potius ad cibi per corpus distributionem, & sanguinis refrigerium, quam vt per se corpus alat: quod si interdum alat, id per accidens est, & non tantum alit, quantum cibis. Vnde Ecclesia eius rationem habuit: quare, etiam si quis eo sine vratur, etiam immoderate, non violabit præceptum Ecclesiæ de ieiunio, etsi contra temperantiam peccet. Ita ille, & nouissime Fagundez de Præcept. Ecclesia, tract. 4. lib. 1. cap. 3. num. 19. asserit, in more, & consuetudine positum esse vinum non violare ieiunium, etsi ad famem sedandam sumatur: semper enim sumitur per modum potus.

3. Ex his apparet, quàm parum Confessarios mouere debeat sententia Alex. de Ales p. 4. memb. 8. art. 1. §. 1. asserentis, vini potionem, præsertim ante prandium, ieiunium violare: nam est contra communem Theologorum sententiam. Vide Villalob. in sum. tom. 1. tr. 23. diff. 8. num. 14. Homobonum de exam. Eccl. p. 2. tract. 8. cap. 7. quest. 20. Ledefin. in sum. tom. 2. tract. 17. c. 2. dub. 4. & alios.

RESOL. CI.

An licitum sit sequi vnum horologium quoad ieiunium Ecclesiasticum, & alterum quoad ieiunium naturale? Et hoc intelligitur in ipsamet media nocte. Ex p. 10. tr. 15. & Milc. 5. Ref. 29.

1. Vt verbi gratia. Si hodie sit dies ieiunij possit quis audita hora duodecima vnius horologij cenare, comedere carnes, quas die sequenti licitè comedere potest, & postea audita hora duodecima alterius horologij possit sequi hoc secundum horologium & iuxta illud incipere ex tunc ieiunium naturale, & die sequenti communicare? Et negatiuam sententiam firmat Eminentissimus Dominus meus Cardinalis Lugo de Euchar. d. 15. sect. 2. quem postea sequitur Leandrus de Sacram. tom. 2. tract. 7. diff. 5. quest. 6. ex rationibus adductis à Lugo.

2. Dicendum est itaque non posse Sacerdotem amplecti vnum horologium ad soluendum ieiunium Ecclesiasticum præcedentis diei, & alterum postea ad inchoandum ieiunium naturale, quod requiritur ad celebrandum die sequente, sed debere sequi idem horologium pro vtroque præcepto. Nam licet præcepta sint diuersa, & singulis præceptis

Y 3 scorsim

scorsim videatur satisfieri (in quo merito agnoscit Lugo differentiam aliquam ab exemplis adductis) non satisficit tamen toti legi, seu vtrique præcepto simul, unde videntur illi sequi eadem inconuenientia. Nam stante (inquit) illo duplici præcepto, ego debeo ex complexione vtriusque præcepti abstinentiam à cibo post comestionem vnicam diei præcedentis seu post refectiunculam serotinam vsque ad Missam, vel Communionem diei sequentis, & Superior habetur ius ex vi vtriusque præcepti ad hoc totum, ergo habet ius ad prohibendam variationem horologiorum, ex qua impeditur obseruantia, & redditio totius illius debiti, ad quod certum habebat ius, quod enim id debetur vnico, duplici præcepto parum refert. Pone enim te ex duplici titulo diuerso debere Petro ex iustitia duo aliqua etiam diuersa v. g. ex vno contractu debes non auferre ab ipso equum tuum; toto hoc anno, rursus ex alio contractu, vel alio titulo debes centum nummos si anno sequenti abstuleris equum, tunc vltima die anni post mediam noctem iuxta vnum horologium exiges ab eo equum sciens te contrahere obligationem soluendi centum nummos in conditione positos, auferens equum post mediam noctem intra annum sequentem. Accepto equo sonat signum medie noctis in secundo horologio, tunc mutato consilio vis secundum horologium, & contendis te nihil debere, quia non abstulisti equum intra secundum, sed intra primum annum. Nemo dicit te liberum esse, & potuisse in præiudicium Petri mutare sententiam, quia licet ex diuersis contractibus, vel è tamen debebat Petro in conscientia non auferre equum nisi soluendo centum nummos; Debebas enim non auferre absolute anno præcedente ex primo contractu, debebas item ex secundo contractu non auferre anno sequenti nisi soluendo centum nummos, ergo Petrus habebat ius certum, ne auferretur ipsi equus nisi cum obligatione soluendi centum nummos, quo tamen iure fundatur per illam variationem, & mutationem sententiæ iuxta diuersa horologia. Fatendum ergo est licet liberum sit homini accipere pro regula quodlibet horologium, non tamen esse liberum recedere ab illo in præiudicium Creditoris, quia eo ipso quod vnum horologium accipit, videtur renunciare omnibus aliis, & se habere perinde ac si non esset vllum aliud, alioquin Creditor habet ius non permittendi quod vtatur illo horologio, ne hoc modo perdat ius suum quod habet certum ad totum illud completum. Sic ergo superior ex vi duplicis præcepti habet ius certum, vt post comestionem hodiernam homo nihil comedat ante Communionem crastinam, quo iure fraudatur, si homo iuxta primum horologium cœnet post mediam noctem, & iuxta secundum celebret cras, ergo non debet concedi talis libertas, sed dicendum, quod eo ipso quod vult homo accipere primum horologium pro regula ad cœnandum, obligat se implicite ad sustinendam illam regulam, quamdiu de eius errore constat, ne superior fundetur iure suo, quod habebat ex complexione vtriusque præcedenti, vt homo nihil comederet ante Communionem crastinam post prandium, vel refectiunculam hodiernam.

3. Sed licet hæc omnia acutè dicta à Cardinali Lugo fateatur Dicastillus de Sacram. tom. 1. tract. 4. disp. 9. dub. 16. num. 321. tamen in illis agnoscit multa difficulta, quæ apud ipsum videre poteris. Et tandem sic asserit: Regula igitur erit pro omni materia tam iustitiæ quam alia quauis, vt tunc non liceat variare horologium quando sequatur alterutrum elusio si de duobus præceptis agatur. Quando verò vtrumque vigere, & seruari potest, licet sententiarum, seu horologiorum variatio sicut etiam in casu vnius præcepti si variatio non tollat quod minus præceptum vnicum integre probabiliter seruetur, licet variare. Si fieri po-

test licite, vt in inceptioe diei ieiunij sequatur quis tardius horologium, & in finiendi eodem die sequatur celerius v. g. pro fine diei præcedentis ieiunium, atque aded pro initio diei ieiunij sequor horologium tardius, & comedo carnes post auditam duodecimam, seu signum medie noctis in celeriori horologio (si duret discrepantia tota die) & tempore finiendi diei sequor celerius horologium, & hoc puto licere etiam si sit variatio sententiæ, quia præceptum impletur probabiliter, nempe quia iuxta sententiam probabilem, horologij tardioris non incipit dies nisi post mediam horam à tempore celerioris, in fine verò iuxta sententiam celerioris probabilem finitur dies media ante tempus, quod designatur à tardiore, atque aded probabile est per 24. horas seruari leges ieiunij. Nec obstat, quod fortè inde fiet, vt reuera non intercedant nisi 23. cum dimidia; nam de hoc errore, vt supponimus non constat, & temporis designatio accipi debet iuxta regulas moraliter receptas, & vsuales, talis autem regula est, alterarum horologium, & probabile est, quod horologium, quod manè fortè errauerat, vespere non erret, aut è contra, & vtraque sententia est in vtroque tempore probabilis.

4. Nihilominus, quamvis quæ hucusque diximus vera sint, & eo modo accepta, regula Lugonis nihil non displicat, adhuc in aliquo casu videtur probabile, quod quis secutus vnum horologium ad soluendum ieiunium Ecclesiasticum vnus diei possit postea amplecti horologij tardioris sententiam, & cum illo incipere diem, & ieiunium pro Communione. Nam si quis vel ignorans hoc quod audiuit esse prius horologium, sed potius credens vltimum, in id putans esse vnicum, audito signo medie noctis comedit putans iam certo moraliter finitam die ieiunij, postea verò audiuit aliud horologium, ita vt probabile sit illud, quod comedit, comeditisse diem præcedente, quamvis bona fide fecerit putans esse aliam diem atque adeo sine peccato, non video, quid prohibeat illum se gerere pro ieiunio iuxta probabilem sententiam secundi horologij, & si placuerit communicare. In hoc enim casu mutat quidem sententiam, & variat horologia, sed non ex primaria electione variationis, sed ex accidenti, quatenus nesciens illam esse regulam præter vnicam primi horologij, illam cepit sequi, postea verò se accommodat alteri regulæ, quam videt probabilem, in quo casu non sequuntur ea inconuenientia, quæ supra cum Lugone de dicebamus. Et hæc omnia docet Dicastillus, vbi supra, cui libenter adhæreo.

RESOL. CII.

An si quis ante prandium per quartam partem horæ sumeret cibum, frangeret ieiunium?

Et an in die ieiunij possit quis parum cibi sumere casu, quo prandium sit valde dilatandum?

Et an inservientes mensis secularium possint ieiuniorum diebus aliquid cibi sumere antequam seruiant, & postea comedere?

Idem est de Religiosis inservientibus mensæ.
Et an Religiosi legentes ad mensam possint ante lecturam aliquid comedere?

Sed adhuc superest difficultas, an huiusmodi seruientes, & legentes possint diebus ieiunij ante seruitium, & lecturam non solum in modica quantitate cibum sumere, sed etiam in magna?

Et notatur, quod si quis in aduerteret cibum sumeret etiam pluries, & etiam carnis in die ieiunij ieiunium non frangit, ideo exinde tenetur seruari ieiunium.

Ex p. 10. tract. 14. & Misc. 4. Ref. 63. alias 61. s. 1. No.